

MAGYAR KURIR

A' FELSÉGES CSÁSZÁR ÉS APOSTOLI KIRÁLY KE-
GYELMES ENGEDELMÉBŐL.

Indúlt Bétsből, Kedden, Mártzius 1-ső napján, 1814-dik esztendőben.

Nagy Britannia.

Az Angliai és Hollandiai uralkodó Háznak szorosabban leendő öszve kaptsolatásokról illy jegyzéseket adott ki a' *The Times* című Londoni közönséges újság levél: „Úgy halljuk, hogy Anglia boldogságára, és az uralkodó Ház megmaradására nézve igen fontos végződés tétetett, melly ebből áll, hogy mivel az Orániai örökös Hertzeg, az ő Angliában való hős lakása által igaz Anglussá változott, és Spanyol Országban a' Lord *Wellington* vezérlése alatt a' hadi mesterséget megtanulván, a' Britanniai fegyvernek ditsőségében nagy részt vett: méltónak ítéltetik arra, hogy az Angliai Korona Hertzeg Asszonyt, a' mostani Regens Hertzegnek egyetlen egy leányát, N. Britanniak tellyes reménységét, *Karolina Sarlottát* házas társúl vegye. Ez a' Hertzeg Asszony 1796-ik esztendőben, Januarius 7-ik napján születvén e' világra, már 18 esztendőt eltöltött. — A' Parlamentumnak a' jövő hólnap 1-ső napján leendő öszve gyűlésekor ez a' fontos tárgy egészen meg fog határozatni.

A' fent említett Londoni Zsurnál továbbá azt is megjegyzi, hogy a' Parlamentumnak azon gyűlésében az is meg fog határozatni, hogy az ezen házasságból

származandó 2-ik férfi magzat legyen Hollandiai Hnlytartó, és hogy Anglia arra fogja magát kötelezni, hogy Hollandiat Nagy Britanniával soha öszve nem kaptsollya, hanem annak függetlenségét fenntartani mindenkor igyekezni fog. — Az öszve házasodás után az is meg fog határozatni, hogy hol lakjon a' Hertzeg Asszony a' maga férjével, Angliában é vagy Hollandiában? ez is olly fontos kérdés, melynek meghatározására, az Angliai fundamentomos törvények szerént egyedül a' Parlamentumnak van jussa. Ezen törvények szerént, a' Hertzeg Asszony, mint a' Királyi székek egyetlen egy örököse, a' Királynak, és a' titkos Tanátsnak meg egyezése nélkül az Országot el nem hagyhattya.

Azt mondhatná valaki: mi az oka, hogy a' Wallisi Hertzeg halála után nem valamellyik testvér öttse, a' kik szép számmal vannak, hanem a' most kérdésben lévő leánya fog ő utánna uralkodni? Ez a' dolog Angliában nem újság. Ott a' Király halála után, ha az első szülött maradéka asszony nemből való, ha szinte férfi nemből való maradéki vannak is, még is nem ezek, hanem az első szülött leány és ennek férfi vagy leány gyermekei ültetnek bé a' Kir. székbe.

Ezen a' jusson lett *III. Wilhelm* Orániai

Hertzeg, a' *II. Jakab* Király leányának Máriának a' férje, 1689-ik esztendőben Angliai Király; ilyen jusson nyerte el a' Braunschweig Lüneburgi Vál. Fejedelmi Házból származott *I. György* is az Angliai Kir. koronát. Ez az oka, hogy Anglia Országban semmi interregnum, az az üres Királyi szék nintsen, hanem mihelyt a' Király meg hal, azonnal annak vagy férfi, vagy leány ágon való leg idősebb maradéka hívattatik meg az uralkodásra; mindazáltal, ha a' Parlamentumnak tetszik, a' Király megegyezésével az örökség dolgát szorosabb határok közzé is szoríthatja.

Frantzia Birodalom.

Minekelőtte Napoleon Császár Párisból a' Fr. Ármadához ment volna, következő foglalata circularis levelet küldött a' Frantzia Érsekekhez és Püspökökhöz: „Abban a' szempillantásban, mellyben mi a' mi ármádáink vezérlését magunkra veszük, hogy e' szerént az Országunkba be-
rontott ellenséget vissza hajthassuk, és a' mi földünket tőlök meg szabadíthassuk, leg első gondolatunkat is arra fordítottuk, hogy az Isteni védelemhez folyamodjunk, és kérjük, hogy a' mi fegyvereinket, és a' mi Hazánk védelmezésére fordított erőnket áldja meg. — Arra való nézve óhajtjuk, hogy Kigyelmed (Érsek vagy Püspök Uram), mingyárt jelenvaló levelünknek vétele után minden Megyéjébéli hívőket gyűjtse össze, 's velek együtt imádkozzon a' Mindenhatónak, és magyarázza meg előttök azon kötelességeket, mellyeket a' jelenvaló környúlállások közt, a' vallás a' Frantzia néptől kíván. — Mivel ezen írásunknak egyéb tételje nintsen, a' Fels. Úr Istentől azt kérjük, hogy Kigyelmedet a' maga szent óltalma alá vegye. — Költ a' mi Császári palotánkban a' Tuilleriben, Jan. 24-ik napján, 1814-ik eszt.

Napoleon.

Ez a' 40 órákig tartó áhétatosság, a'

Párisi fő templomban még azon napon elkezdődött. Párisi Érsek *Maury* Kardinális ezen tárgyra nézve egy rendelést tétett közönségesse, mellyben következő dolgok fordulnak elő: „Minekutána olly írást vettünk volna a' Császártól és Királytól, mellyben minket arra serkenget, hogy a' Haza védelmezésére kivont fegyverének előmenetelért 's szerentsés voltáért köznséges áhétatosságot tartsunk, ezen írást egy pásztori levéllel együtt közönségesse tesszük, mellyet a' jövő Februárius 6-ik napján az én Megyémmek minden templomaiban el kell olvasni.“ — Ezen kívül arról is előre való rendelést adott ki a' nevezett Kardinális, hogy azon idő pontban, mellyben az ellenség az ország határain kiverettetik, minden szent misékben különös imádtságok mondattassanak.

A' St. Dizieri fő hadi szálláson olyatén decretumot vagy végzést adott ki Januárius 28-ik napján *Napoleon* Császár, melly szerént a' Cadorei hertzeg (*Champaign* volt Minister) a' Regenség titoknokjává tétetett. — Generál *Carnot*, hajdan Director, későbbben hadi minister, Antwerpiának Gubernátorává tétetett, a' hova a' múlt Januárius 30-ik napján el is ment.

A' Fr. Monitörnek 6-ik Februáriusi darabja azt tartja, hogy azon hónap 4-ik napjának reggelén Gróf *Stadion* Austriai, Gr. *Rasumowszky* Orosz, Lord *Castlereagh* Anglus, Báró *Humbolt* Prusszus, és Hertzeg *Vicenza* Frantzia ministerek a' Sequanai *Chatillon*ba a' Burgudiai hertzegeknék nem utolsó városába a' békeség eszközlése végett megérkeztek, és hogy még azon nap estéjén egymásnak látogatására mentek. — Ez a' város mintegy 25 vagy 30 óránira van Páristól, — A' *Gazette de France* című híres Párisi Zsurnál azt említi 8-dik Februáriusi darabjában, hogy az Angliai külső dolgokra ügyelő Minister Lord *Castlereagh*, Lord *Cathcart*, és *Aberdeen* meghatalmazott Anglus

követ, Gróf *Stndion*, Gróf *Rasumowszky*, és Báró *Humbold*, Febr. 9-ik napján a' Vicenzai Hertzegnél (Calincourt Marsalnál) együtt ebédlettek, hogy igen nyájasan viselték magokat egymáshoz, és hogy hathatósan munkálódnak a' békesség eszközésében. — Februárius 7-ik napján mindnyájan Lord *Castlereagnál* voltak vendégségben. Kiváltképen a' nevezett Anglus és Frantzia Ministerek nagy szívességgel és tisztelettel láttatnak egymás eránt viseltetni.

Hadi Történetek.

1. *A' Frantzia Földön.*

Sens városának a' Würtembergi Korona Hertzeg vezérlésére bízott hadi seregek által lett megvétéléről következő környúlállásos, és hivatal szerént való tudósítást adott ki a' Stutgardi közönséges újság leveleknek szerzője: — „Februárius 10-ikén *Sens* városa ellen ment a' Würtembergi osztály sereg, a' hova, és a' mellynek őrzésére 3000 embert, és egy batteriát küldött az ellenség, 's úgy gondolkozott, hogy ez a' magas 's vastak kőfalakkal, és széles sántzal körülvett város akármi nagy erőnek is ellene állhat. Még Febr. 10-ik napjának estéjén elfoglalták a' Würtembergi seregek ezen városnak külső városit, két megholt és 20 sebbe esett embernek veszteségével, a' belső várost mindazáltal olly könnyen megvenni nem lehetett, mint gondolták vala az ostromló hadi seregeknek vezérjei, és maga is a' Würtembergi Korona Hertzeg *Wilhelm Fridrik*, 's ahozképpest az egész éjjel tüzeltek arra. Azonközben egy parlamentar, az az, hadi posta küldetett bé a' város Kommandánsához *Alix* Generálshoz azon város feladása végett, kinek illy választ adott, hogy az elég erős legyen a' védelmezésre, melly végre meg is voltak már a' rendelések tétetvé.

A' következő napon, úgymint Febr.

11-ikén, dél előtt el is kezdődött az ostromlás, és leg elsőben is a' kapukat akarták belönni, mindazáltal nagyon megléven azok erőssítetve, a' városba bémenni nem lehetett; azután gránátgolyó bissal kezdeték azt lövöldözni, és sok helyen is tüzet gerjesztettek, de azokat mind meg óltotta a' benn volt ellenség. Végtére elvégeztették, hogy erőszakos reárohanással vegyék meg a' várost, és már el is indultak, hanem egy nagy épületnek a' város kőfalán tsinált hátulsó ajtaját megsajdítván, szándékokról letettek, 's azon igyekeztek bémenni; azt bé is törték, de újabb kőfallal bé rakott nyílást, és azon belől számos ellenséget sajditván meg, újabb nehézséget találtak a' városba való bérohanásra. Ez a' nehézség abban állott, hogy a' bévivő útnak kapuja vastag vas táblákkal pántolt kapuval; és rostéilyal volt megerősítve, mellynek háta megett vakmerően védelmezte magát az ellenség. Mindazáltal ezen a' nehézségen is erőt vettek három Würtembergi gyalog regimentek, azon egész épületet erőszakkal meg vették, 's annál fogva a' városba vivő útat is elnyerték. azután azt minden oldalról körül vették, három gyalog regiment annak falaira felmászott, a' többi a' kapukat bétörte, a' városba bérontott, és noha még azután is védelmeztek azta'benn volt Fr.őrző katonák, és a' házaknak ablakaikból lövöldöztek a' győzedelmesekre, mindazáltal kénytelenek voltak abból kimenni, és a' *Yonne* folyó vízen által költözni. Mivel az ezen folyóvízen lévő hid alá sok minákat astak az elfutott Frantziák, őket a' hídon túl úzni nem volt tanátsos.

Ezen város ostromlásában és elvéteztetésében egy Oberster a' Generál Stábnak feje, *Alix* Generálnak Adjutánsa, több fő tisztek, és mintegy 100 köz emberek esték fogságba a' Frantziák közzül. A' Würtembergi Kir. armádának vesztesége 21 holtakból, és 100 sebbe estekből állott.

2. *A' Rajna Mellyékénn.*

Minekutánna a' Svétziai Korona Hertzeg *Károly János* (Bernadotte Frantzia Marsal) a' Dánia és Svéczia Országok közt kötött békességet tökéletességre vitte, és a' Hamburg városában még is benn lévő Frantzia seregeknek szemén való tartásokra elegendő hadi népet hagyott volna hátra: a' kormánya alatt lévő hadi seregekkel egyetemben a' Rajna vize környékére marsirozott, 's fő hadi szállását Februárius 10-ik napjának estéjén Koloniába tette által, a' honnan azon hólnap 12-ikén következő hirdetményt intézett a' Frantzia Nemzethez:

„*Frantziak!* Az én Királyom parantsolatjára azért fogtam fegyvert, hogy a' Svéciai népnek jussait védelmezzem. Minekutánna a' rajta ejtett gyalázatot megbosszúllottam, és Német Ország megszádlításában együtt munkálódtam voltam, a' Rajnán által jöttem. Ennek a' folyóvíznek látásán, a' melly mellett én gyakorta szerentsésen viaskodtam érettetek, szükségesnek tartom indulatomat ti néktek kinyilatkoztatni. A' ti Kormányszéktek szüntelen igyekezett azt alacsonyítani, és mindennek megútálására just tartani; el jött az idő, hogy ez az alkotmány meg változtassék. Frantzia Ország megmaradását minden értelmes ember kívánnya; de azt is kívánnya, hogy e' világ ostroma többé ne legyen.“

„Nem azért szövetkeztek öszve az uralkodó Hatalmasságok, hogy a' népek ellen hadakozzanak, hanem hogy a' ti Kormányszéketeket a' több Országok függetlenségének megismerésére kényszerítsék, ez az ő feltett szándékok, és ennek szíves vóltáért én magamra vállalom a' kezességet. — Mint 13-dik *Károly* Királynak fogadott fla, és egy szabad nemzetnek választása által, a' nagy *Gustávnak* Kir. székébe ültett Fejedelem, bírhatok avval a' betsülletre való vágyódással, hogy Svétzia Oaszág ja-

vát munkálódhassam, a' midőn én ezen új Hazám eránt való kötelességemet bétellyesítem, kívánnék régi hazámfiainak is használni. — *Költ Kolonai Fő hadi szálláson, Febr. 12-ik napján, 1814-ik eszt.*
Károly János.

Orosz Generál Báró *Vinzingerode* már ennekelőtte illy hirdetményt intézett a' Fr. nemzethez:

„*Frantziák!* A' ti régi határaitokon hélépünk; a' Svéciai Kor. Hertzeg minden hadi seregeivel együtt pontba követ minket. Az Orosz Birodalom ditsósságára, 's Német Ország megszabadítására, meg áldották fegyvereinket az eget, tökéletességre fogják ezt a' munkát vinni, és *Napoleon* Császárt a' békességre kényszeríteni, mellyet ti mindnyájau kívántok. — Olvassatok meg a' szövetséges Fejedelmeknek hirdtményeiket, meglátjátok, hogy ők békességet akarnak eszközteni, kérdjétek meg hazafiaitokat, miként bánnyanak velek katonáink, 's meg fogtok arról győződni, hogy ők mint barátitok úgy költöznek be a' ti városaitokba és faluitokba.“

„Egy Frantzia hérós, a' ki a' ti szabadságtokért, a' ki Frantzia Ország ditsósságéért hadakozott ennekelőtte, kire Svécia Ország maga sorsát bízta, kitől hadiseregeitek félnek, majdan el fog jönni, hogy újabb just nyerjen a' ti háládatosságtokra — ő vezet minket újabb győzelmekre, hogy szerentsét és békességet adhasson ténéktek. — Fogadjátok katonáinkat barátságossan, ezek tápláló eszközöknél egyebet nem kívánnak. — Jöjjetek hozzám, ha leg kisebb rendetlenséget mivelnének is, minden órában készen találtok engemet a' ti meghalgatástokra, és annak megbüntetésére, a' ki az én armádámtól, uralkodó Fejedelmem parantsolatja ellen, tsak egy Frantziát is megbánt vagy kipusztít.“

„Minden polgár maradjon honnyában, minden közönséges tisztviselő folytassa szokott foglalatosságát, betsülletben fog tar-

tatni, és a' mennyiben ő a' maga jelenléte által a' zabolátlanságból folyó szokott rendetlenségeket eltávoztattya, és minden szükségüket kipótollya, méltóvá teszi magát hazafiainak háládatosságokra. — Mi egyedül a' Napoleon Császár katonái ellen hadakozunk, távoztassák el az egek, hogy ti magatokat azokhoz adjátok, akkor az ártatlan együtt büntetődne a' bűnössel, és ha valamely polgár vagy paraszt békeséges foglalatosságát elhagyván fegyvert fogna, egész nemzettségek a' Kozákoknak dühösségekre bizattatnának s. a. t.

3. *Olasz Országban.*

Végezete a' múlt posta napon költ Magy. Kurir leg utolsó lapján félbe maradt Proklamátzióknak.

„*Verónabéliek!* Köszönöm tinéktek, egész életemben meg fogok a' ti erántam való hívségtekről emlékezni. — Szerentsés leszek; ha valaha azon áldozatot megjutalmaztathatom, mellyet ti igen nemes indulattal tettetek én érettem. Just nyertetek az én szívemre, arra a' szívre, melly tinéktek örökké való háládatosságot és jót ígér. — *Költ Verónában Februárius 3-ik napján 1814-ik eszt.*

Eugenius Napoleon.

2. *Az Olasz Országai Népekhez.*

Olasz Országai lakosok! Három hónapok alatt szerentsénk volt a' ti hazátok nagyobb részének az ellenséges bérontástól való megőrzésére, 's közel három hónapja leszen, hogy a' Nápolyiak közönségesen azt ígérték, hogy nekünk segítségünkre fognak lenni. Hogy hogy kétkedhettünk volna mi az ő ígéreteknek beteljesítéséről. — Az ő uralkodó Fejedelmek szoros vérséggel van avval a' nagy férfival öszvekötvé, a' kinek mi mind ketten, ő és én minden szerentsénket köszönhetjük, és a' kit most leg először hagyott el az áthatatlan szerentsé. — A' Nápolyiaknak szavokba bizakodván, okunk volt reményleni, hogy a' mi erőlködésünk haszontalan nem leszen, és hogy az ellen-

ség kéntelen leszen a' mi határainkat elhagyni.“

Olasz Országai népek! El hihetitek é, hogy a' Nápolyiak a' mi kívánságunkat, 's a' mi reménységünket valaha elfogják árulni. A' Nápolyiak, a' kik tsak mint velünk szövetségesek léptek bé földünkre, és a' kiknek mi, hozzájuk való tellyes bizodalomból engedték általosztályainkat; azok a' Nápolyiak, a' kikkel mi atyafiságosan bántunk; a' kiknek mi magazinainkat, kasszáinkat, fegyvertárainkat tiszta szívből által engedték, a' kik előtt várainkat felnyitottuk; ugyan azok a' Nápolyiak azok, a' kik tiszta szívűségünknék megjutalmaztatására, illy áldozat tételeinknek viszonozásokra, azon előre meghatározott helyen, mellyen hadi népeinkel magokat öszve kellett volna kaptsolni, azon helyen fogtak kezét az idegennel, hitetlen zászlójikat azona' helyen emelték fel ellenünk. Valaha fel fogja az engesztelhetetlen időjárása fedezni azokat a' fortélyokat és mesterségeket, mellyek szükségesek voltak egy olly Fejedelemnek el tántorítására, kinek vitézsége igen tudva való volt, 's ugyan azért a' katonának egyéb virtusai nélkül nem szűkölködött.“

„*Olasz Országai népei!* El nem titkolhattuk előttek, hogy a' Nápolyiaknak töllünk való elszakadása, a' mi dolgainkuak nehézségét meg szaporította; mindazáltal nem átallyuk tinéktek kinyilatkoztatni, hogy a' melly mértékben dolgainkuak nehézsége nevededik, ugyan azon mértékben kell a' ti bátorságtoknak is öregbedni. — Öszve kellene minnyajotoknak magatokat kaptsolni a' Király fia körül, és a' ti ügyeteknek igasságában és szentségében bizakodván, annak hívását követni, a' k' titeket mindenkor szíven visel, és a' kinek, a' mint mindnyájan tudjátok, semmi más nagyra való vágyódása nem volt, hanem tsak az, hogy a' ti bátorságtokat, szerentséteket, és dicsőségteteket öregbithesse.“

„*Olaszok!* Nyomjátok bé szívetekbe, hogy az idegen nemzetek is tsak azokat betsülik, tsak azokról emlékeznek, 's tsak azok szerettek magoknak halhatatlan emlékezetet, a' kik uralkodóik, hazájok, és kötelességek mellett híven meg maradtak, a' kik háládatossággal és betsületesen tudtak élni és halni.“

Költ Veronában, Februárius első napján, 1814-ik esztendőben.

Eugenius Napoleon.

3. *Az Ármádához.*

Olasz Országi Ármádabéli Katonák! A' táborozásnak elkezdődésétől fogva sok nyughatatlanságot szenvedtetek, vitézségeknek sok próbáit mutattátok az ellenségnek, uratokhoz való hívségteknek sok tanúbizonyságot adtátok, úgy de végtére is mitoda ditsősséget, mi hasznokat nyernétek nemes erőlködésért? Az ellenséget a' ti tiszteletetekre kényszerítettétek, a' Császártól ditséretet és háládat nyertétek, avval ditselkedhetétek, hogy Olasz Országnak leg szebb részét, és számos Fr. osztályokat megtalmoztatok a' pusztító ellenségtől. — Katonák! Minden részről nagy reménység volt az állandó és igaz békességhez, reménylettem, hogy annak fundamentoma meg vetődik; de ennek a' ditsősséges nyugodalomnak napja hozzátok még el nem érkezett, újabb ellenség jelenti magát. És kitsoda ez? Ha meg nem nevezem, nem hiszem hogy szavamnak kitelt adjatok, de a' ti ez eránt való hitetlenségtek ditsősségekre szolgál.“

„A' Nápolyiak ezek, a' kik közönségesen ígéretet tettek a' velünk való szövetségre nézve. Ezen ígéretekben való bizakodásból atyafiságosan fogadtattak Olasz

Országban, sok Osztályoknak elfoglaltatása bízott reájok, mi a' ti eleségtekben, hadi eszközeitekben őket részeltettük. — Ugy jöttek miut atyafiak, 's ellenségeink voltak; mint barátok úgy jöttek, holott fegyvereiket ellenünk készen tartották.“

„Katonák! Szívetekből olvasom azt a' nagy bosszúságot, mellyet ti érezték; olly nemes érzékenység, melly a' ti vitézségeket nagyon ékesíti. Még nem győzhetetlenek a' Nápolyiak, talán vannak még köztök barátaink, mivel há szinte a' hívségérzése le nyomattathatik is egynébány szempillantatig: mindazáltal nagy meggondolás kívántatik annak megerősítésére és erő adására. Számos Frantziák vannak a' Nápolyi hadi seregek közt felosztva, ezek rövid idő múlva elhagyják azokat a' zászlókat, mellyekről azt gondolták vala, hogy azok elválhatatlanul öszve köttetve legyenek Uroknak zászlóival. Ők magokat ti veletek fogják öszve kaptsolni, 's közteket azt a' szolgálathéli rangot találni, mellyet már annakelőtte nyertek vala. Ugy fogjátok őket fogadni, mint barátitokat, és ezen elfogadástok által kielégítitek őket azon fájdalmas kárvallásért, mellynek áldozatjává való lételet ők nem érdemleték.“

„Frantziák! Olaszok! Bizodalman van hozzátok, ti is bízzatok én bennem, a' ti hasznokat és ditsősségeket mindenkor fel fogjátok ebben találni. — Katonák! az én symbolomom (választott mondasom) a' betsület és a' hívség; a' tiétek is e' legyen, ez által, és az lsten segedelmé által, minden ellenségeinken fogunk győzedelmeskedni. — Kiadatott Veronai fő hadi szállásunkon, Febr. 4-ik napján, 1814-ik eszt.

Eugenius Napoleon.

Februarius 26-dik napján adtak 100 Forint Conventziós pénzért 194 1/4 forintot Váltótzédulában — Egy Császár aranyért 8 f.tot és 53 1/4 krt.

D D. S.

Honnyi Levelek, Tudósítások, és Egyebek.

Nro. 14.

A' Magyar Kurir 17-ik darabjához.

B é t s.

Nagy méltóságú Nyitrai Püspök *Kluch József* Ur Eő Nagyságát, a' Magyar Nyelvnek és Litteraturának nagy pártfogóját 's előmozdítóját, mind a' Fels. Uralkodó Hához való hűségére, mind a' Nemes Magyar Hazához vonzó buzgó szeretetire, mind egyéb tündöklő virtusaira való tekintetből Csász. Kir. titkos Tanácsosi rangal méltóztatott Fels. Urunk megtisztelni.

L i t t e r a t u r a.

Azok a' külföldi nagy Tudósok, a' kik életeknek egész folyását a' hasznos tudományoknak, öregítésére és a' tanuló ifjuságnak hasznára fordították, 's azoknál fogva magoknak halhatatlan emlékezetet szerettek, meg érdemlik, hogy a' két Magyar Hazában is esméretesek legyenek. Egy illy tudós volt a' Berlini Kir. új Vniversitásnak egy igen híres Tanítója, és a' Berlini Tudományok Akadémiájának nagy érdemű tagja, a' múlt Januárius 29-ikén, hasznos életének 51-ik esztendejében meghalozott Philosophiae Professor *Fichte J. G.* Ur. — Ez az egész Európában, sőt e' világ 4-ik részében is esméretes Filozofus Felső Luzatziának Bischofwerda szomszédtságában fekvő *Ramnaü* nevű helységében született. Oskolai tanulásának végződése után, a' Jénai, Lipsiai és Wittembergai fő oskolákba ment, 's azokban éles elméje, szorgalmatossága, 's a' tudományokban való előmenetele által magát minden tanuló társai felett megkülömböztette, egynéhány esztendeig Helvétziában,

's Prussziában, nevezetessen a' Königsbergi Vniversitásban élt, 's ott a' nagy *Kant* Professor Ur barátságába esett, onnan Professosságra a' Jénai Vniversitásba hívatott, 's annak 1800-ik esztendeig mindenkor nagy díszére volt; ugyan ezért más Professzorok előtgyűlölségbe esvén, azon Vniversitástól bútsút vett, 's elsőben a' Hálai Vniversitásba 's onnan Berlinbe ment, és ott magános életet élvén minden idejét a' Filozofiai tudományoknak tökéletesítésére szentelte, 's annyira is vitte, hogy azokban új epoehat, az az, idő szakaszt tsinált, 's az által azt nyerte, hogy 1809-ik esztendőben, a' Berlini új Vniversitásban, a' Filozofiában rendes és közönséges Professorrá tétetett. — Az ő elmebéli törekedéseinek tárgya nem testi hanem lelki dolgok voltak, és elméjének példa nélkül való ereje és élessége által az emberi esméretnek leg titkosabb mélységébe is léhatott, a' Filozofiában új alkotmányt állított fel, melly által a' leg nagyobb vallásbéli igasságokat is felfedezte s. a. t.

Erdély Ország.

Kolozvárról Febr. 7-ikén ezt írták: Egy fényesen tündöklő Tsillagnak elenyészésével jött réánk ezen folyó hólnapnak második napja, a' midőn virradólag három óra tájban Nagy méltóságú Gróf Bánffy Györgynét született Gróf *Palm Joséfa* asszonyt a' megengesztelhetetlen halál közülünk kiragadta. Nagy asszonyt vesztünk el ezen már megditsóult halandóban; a' leg mélyebbb szomorúságba borította úri házat 's vigasztalhatatlan férjét, közönséges

szeretetünknek, azon 28 esztendőktől fogva, hogy Fő Kormányozónk, leg betesebb tárgyát, kít tsupán tsak nagy lelke tart még egész hazánkna gyámolítására.

A' szegények is nem tsak kellemetes vigasztalójokat 's kegyes jóltévőjüket, hanem igaz annyokat vesztek-el benne, kinek könyörületességre hajló szíve titkon legörömestebben 's bővebben adakozott. Hát mit szóljak az ő leg forróbb buzgóságáról, mellyel Nemzeti Litteraturánkat mindenképpen felsegélteni 's előmozdítani is fáradhatatlanul igyekezett, 's anyai nyelvünket, melyet miat idegen tsak szerentsés házassági életének mingyárt az elején tanulni kezdett; azon nem tsak tökéletesen, hanem valójában legörömestebben is beszéllett, 's abban folytatott levelezései a' kinyomtatásra is bizonyosan méltók. Így tehát egy példás Keresztény, egy betsülhetetlen Házastárs, egy valóságos jó Anya, egy elfelejthetetlen Nagyanya Gróf *Pálm Józsefa* nints már többé közöttünk! —

Számtalan jótételekkel 's terhes szenvedéseinek békességes tűrésével érdemesített életének 60-dik — Hazánk' Gyámolával Liber Báró és Gróf *Bánffy György* Urral ritka egyességben töltött boldog napjainak 43 dik esztendejében, négy hetekig tartott testét bágyasztó hidegleléssel öszvekaptsólt melybéli vízkórságban, minekutánna az Örökkévalónak szent színe eleibe magát példás buzgósággal elkészítette, e' folyó 1814-ik esztendőben Februárius 2-dik napjára viradólag három óratájban, körülötte vigyázó kedvesei között végképpen elnyúgovék, 's az ő kegyes lelke sok tekintetere nézve megérdemlett jobb életre által költözék. —

Az ő boldog emlékezetét az őtet valóságosan ismérők' szívéből tsak a' hálá-

datlanságnak lelke tudná kitörőlni. Romlandóság alá vettetett tetemei, addig is míg megditsóítotték, a' Kolosvári piatzi nagy templomban lévő Familia halotti bóltjában ezen hónap 5-dikén, estveli ötödfél órakor nyúgodalomra tétetett, 7-dikben pedig, úgymint hétfűn, reggeli 11 órakor ugyan az említett templomban engesztelő áldozatok tartattak.

Mind a' temetéskor mind pedig azután az érette tartatott Isteni szolgálaton megjelent minden renden és valláson lévőeknek nagy sokaságát tsak említeni lehet, de leírni lehetetlen. Nem tsak a' temetés alkalmatosságával, hanem a' mingyárt említett napon érette tartatott halotti nagy mise alatt is a' *Castrum* előtt lévő négy oszlopokon az alább következő felirások olvastattak. — Nyúgodjanak tsendesen az ő Hamvai! Az ő emlékezete egész Hazánkban elfelejthetetlen marad. Adjon az Isten sok ilyen Gubernátornékat Erdély országnak!

A' négy Pyramisokon lévő Inscriptiók.

Egy felől:

Vigasztalójoktól és Kegyes Jóltévőjoktől megfosztatott szűkölködőknek bánattyokra.

Az irgalmasságra hajló Szív, és a' titkon adakozó kezek meghidegültek.

Más felől:

Édes Annyokat, Nagy Annyokat, egyetlenegy Gyámolítójokat szerető magzatoknak könyvullatásai között.

Az anyai szeretet, a' jó nevelésben fáradozó kegyesség, és a' szelid goncviselés koporsóba szállottak.